

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Pugna, seu bellum, An licitum, & quæ in eo licita

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

verb. Extrema. Vnctionis, num. 16. Quando sponsalia celebrare, vide verb. Sponsalia, numero 2.

PUGNA SEU BELLUM
Anlicitum, & qua in eo licita.

Bellum iustum est, si interueniat iusta causa.

Et legitime potestas, quam habet Papa, Imperator, Reges, Respublica, Principes feudatarii Imperii, Et Respublica. Et possunt habere alii per prescriptionem, aut necessitate.

Materia de bello quam Auctor in sextae partis novissime editae tractatu quarto discutit, huc com noditatis ergo reiecimus. & Bellum ergo iustum est, (quidquid pseudo-Patriarchae Germanorum Lucherus & Roterdamiuseffuriant,) si concurrat iusta causa ex iis, quas infra referemus, & legitima potestas. (¶ Quot enim bella in sacris litteris est inepite, a Deo sive laudata, sive imperata, & ius autem indicendi bellum penes illos residet, qui in causis civilibus & criminalibus superiorem non recognoscunt, quales sunt Papa, Imperator, Reges, Respublicae, & aliqui Potentatus, qui licet feudatarii sint, causas tamen & lites in suo terminant dominio absque appellatione, & quales sunt Duces Florentinus, Parmensis & similes. ¶ Possunt etiam Civitates, & Magnates superiorem agnoscere, ius indicendi bellum per prescriptionem acquirere, docet Molina de iust. tom. 1. tracta. 2. disputatione 100. Sicut etiam ex necessitate, in casu nimirum, quo oppidani vnius Civitatis v. gr. ab aliterius Civitatis incolis sub eodem Rege iniurias passi essent, & Rex requisitus, iniuriarum compensationem praecipere, vel negligere, vel non auderet, quod cum Coninch disput. 31. de bello dub. 3. numero 61. tunc solum admittit, cum vox adhuc iniuriae & calamitates timeatur, quia nimirum cuique licet vim vi repellere, minimè vero in solam vindictam aut. restauracionem damni perpesit, ut docuit Lorca in 2. 2. questione 40 artic. 1. sect. 3. disp. 50. num. 12. nam alias quilibet privatus, aut saltem paterfamilias, quoties propter negligentiam aut corruptionem iudi-

cum ius suum, saltem clarum, obtinere non potest, posset bello & armis illud repetere, quod est absurdum. Ecclesiastici autem, qui temporale Reipublicae alicuius dominium habent, possunt movere bellum etiam ipsi. Papa vero non solum ut dominus temporalis Romae, & aliarum urbium Ecclesiasticae ditioris, sed etiam ut supremus Ecclesiae pastor potest in finem super-naturalem bellum movere, vel aliis movendi facultatem concedere, si causa aliqua id exigat, ut dictum est verb. Papa, par. 6. tr. 4. res. 1.

2 Num vero dari possit bellum v-trimque iustum? nam iudex secundum falsò allegata & probata iustè quem mortis reum facere, & reus executioni sententiae iustè resistere potest. Dominus iustè servum detinere, & hic iustè fugere, &c. Posses, ait Alciatus in parad. lib. 2. cap. vlt. Dices dum tamen cum communi, materialiter loquendo, iustitiam vtrique parti favere non posse. (¶ Est enim indivisibilis.) Jac. proinde non potest duobus contradicentibus opem ferre. ¶) Possit vero formaliter, ratione ignorantiae invincibilis, ita ut apud unam partem iustitia reuera sit, apud aliam praesumatur. Ita Villalobos tom. 2. tractat. 5. diff. 5. n. 1. par. 6. tractat. 4. resolut. 24. Is vero, qui cum tali ignorantia bellum intulit, cognita postea iniustitia, tenetur ad restitutionem damnorum titulo solum rei acceptae: unde id solum tenetur restituere, quod ad ver-fatiorum erat, & apud ipsum in specie permanet, aut ex quo dicitur factus est. Lorca disputat. 55. numero 4. ibi. dam resolutione 30. Si vero scienter bellum iniustum intulisset, ipse & eius consilarii tenerentur omnes ad integram restitutionem damnorum in solidum, & in defectu aliorum singuli, quia unusquisque est causa totalis, ibid. resolut. 31.

3 Debeat quoque Principes, secundum aliquos, rectam in bello intentionem habere, proponere nimirum si bi tanquam finem bonorum commune pacem, addibere.

Et nō indi-
cere bellum
subditis su-
is noxiū ma-
gis, quam
proficiū.

pacem, &c. ut patet ex cap. quid culpatur
23. quæst. 1. Sed hæc intentio nō ad iusti-
tiam, sed ad honestatem belli pertinet:
nam si iudex secundum leges eum pu-
nit, animo vindictæ, non peccat contra
iustitiam; sed solum contra charita-
tem: unde non tenetur ad restitu-
tionem. Et ita tenet Palus tom. 1. tractat.
6. disputat. 5. punct. 1. numero. 4. & alij part.
6. tractat. 4. resolutione 4. Tenetur ve-
rō ad restitutionem secundum Molina
disputat. 102. suis subditis, quoties cum
maximo ipsorum incommodo & de-
erimento bellum alioqui iustum susci-
pit; hoc enim bellum non vindique ius-
tum est: quia Princeps tenetur ex
iustitia non solum habere iustam cau-
sam bellandi erga inimicos, sed etiam
erga subditos, infumendo nimirum bel-
lum, cuius sumptus tolerabiles, & emo-
lumentum periculis, expensis & cala-
mitatibus ferendis præponderet. Unde
rectè adnotat Coninch dub. 4. num. 73.
illicite moueri bellum, si minima spes
victoriæ subsit. Imò Cateranus in 2. 2.
quæst. 96. art. 4. requirit moralem victo-
riæ certitudinem, licet Palus punct. 3. n.
17. dicat sufficere certitudinem proba-
bilem. Et Suarez disputat. 31. de char. sect.
4. in fine, spem damnis, quæ timetur
maiores. Caterum Lorica disputatio-
ne 53. sect. 1. numero 8. docet, Principem,
qui omnibus pensatis imprudenter bel-
lum iniret, moraliter certum, quod
plus damni, quam emolumentum suis
subditis eueniet, non teneri ad restitui-
tionem; quia non peccat contra iustiti-
am, sed contra charitatem, part. 6. tractat.
4. res. 7.

Et belli dis-
pensa aqua-
liter omni-
bus imponi
re debet.

4. Dispendia autem belli, & oppres-
siones populi ex eo manantes, debet ex
æquo Princeps in vassallos distribuere;
nam, cum bellum sumptum sit in bo-
num commune, communibus quoque
incommodis est sustinendum. Atque
ita si vna pars Provincia milites hospi-
tando, & c. præ aliis grauata fuerit, te-
netur Princeps ea grauamina compen-
sare. Coninch disputat. dub. 7. numero.
98. Nisi (ait Lazmann lib. 2. tractat. 3.
cap. 12. numero 18.) consuetudo loci

obtineat, ut hospites militibus seruitia,
habitationem nimirum, paleas, &c.
gratis dent; nam hic excessus grauami-
nis esset per accideps. Quod si milites
ex necessitate grauissima innocentes
expolient absque eius culpa, tenentur
dama resarcire, in quantum inde locu-
pletior factus est. Si autem culpa ipsius
interueniat, ut si stipendia soluere in-
iuste distulisset, obligatus erit restituere
omnia damna, titulo retentionis in-
iustæ (part. 6. tractat. 4. resolutione 26. §. nium dan o
duo iuncto §. Excipitur.) non solum ipsi
militi, si ob culpabilem retentionem
stipendij sua vilius vendere coactus sit,
aut in morbum incidit, membrum am-
sit, &c. & extraneis non hostibus, vel
vassallis si quos præ inedia spoliarunt,
ut diximus: sed etiam Reipublicæ, si
milites ob defectum solutionis rebel-
lantes, aut victoriam amittere, aut bel-
lum diuiscum magis expensis, & in-
commodis protrahere eam cogierint,
quia ipse est vera causa omnium horum
damnorum. Palus tom. 1. tractat. 6. dispu-
tatione 5. punct. 5. numero 2. Quæ quidem
aduertit Laymann in bello offensiuo
contingere non posse absque Principis
culpa, qui prius cogitare debet an sum-
ptibus sustinendis, & militibus in offi-
cio sua auctoritate detinendis sufficiens
futurus sit. Possit verò contingere in
bello necessario, præsertim defensiuo,
si nimirum contra infidelium, aut hæ-
reticorum incursum aggrediatur; quo
casu tum ipsos milites, tum populos ali-
qua incommoda tolerare necesse ad-
vitanda maiora mala, præsertim; quod
Duces quandoque non possunt militi-
bus præ das ferens supplicii prohibe-
re, quia statim secessiōnem ad aduersa-
rios meditantur. At edē dās quoque lo-
corum consuetudines, nam alicubi pan-
num maiori pretio accipere milites co-
guntur in stipendij partem; alibi ad
tres, vel quatuor menses solutio eis
differtur, ad secessiōnem fortasse impe-
diendam. Et si dimissio fiat, aliquid ipsi
detrahitur ob præ das contra Ducis vo-
luntatem deuectas; etiam innocentibus.
Ex quibus Confessarius non sta-
tim

tim debet hanc tamquam iniusta damna- re, tum ob necessitatis rationem, quia pecunia non suppetit, partim ob consuetudinem, in quam milites ipsi sciunt, & militum dantes, consentiunt. *ibid. resolutione 29.*

Quare si post incep- tum bellum offeratur satisfactio.

3 Aduertit autem Duallius in 2. 1. *quasi. 16 artic. 4* quod si Principi post bellum inceptum ex iusta causa, offeratur satisfactio, & nondum vltima pugna inita est, tenetur eam accipere, & ab vltiori pugna abstinere, nec sanguinem humanum profusioni, & subditos periculis, & incommodis exponere, quia res ex vtraque parte sunt adhuc in integro, & euearus belli in incertitudine positi. Et certe si satisfactio oblata fuisset ante bellum inceptum, debuisset a bello cessare. Secus vero, si victoriam quasi manibus tenet, quia tunc inimici non sunt in statu satisfaciendi, sed satispatiendi. Et sic intelligendos Caietanum, & Bannez dum docent, Principem post bellum inceptum non teneri accipere satisfactionem. Sed in hac re Suarez, Molina, Valentia, & Coninch, quos citat, & sequitur Palaus *numero 14* tenent, Principem non posse iustam satisfactionem respuere, quia bellum ex necessitate suscipiendum est, quae oblata satisfactioe, iam cessat. Aduertit autem Becanus in 2. 2. *quasi. 9 cap. 25. numero 4* nomine iustae satisfactionis Principem exigere posse non solum ius iuste praesens, sed etiam expensas & molestias belli, nec non quidquid in posterum necessarium fuerit, ad securam, pacificeque viuendum, quia hic praecipuus belli scopus. Verum placet distinctio Lorcae *disputat. 57. numero 12*, quod si agatur de sola recuperatione sumptuum, a bello cessandum sit, quia nihil aliud ex iusticia peti poterat: si vero agitur de vindicatione iniuriae, tunc Princeps possit satisfactionem respuere, quia belli poenam iuste infligere potest, & eam remittere, non iustitiae, sed misericordiae est. Sanè actor in iudicio potest exequi poenam iustam, & oblata compensationem contemnere. *pars. 6. tractat. 4. resolut. 8.*

Restituendo quidquid praedicitur, tenetur a bello desistere. Secus, si agatur de vindicta, & suppliciant necessaria, speraturque augmentum boni communis.

6 Licita autem sunt in primis in bello stragemata & insidiae, vt docent communiter DD. cum Coninch *disput. de bello dub. 7. num. 109*. Nec enim per se mala, & ad victoriam saepe necessaria vel vtilia. Excipe tamen casum, quo fides de non adhibendis insidiis data esset. Haec enim seruari debet, & omne promissum implendum, vt ait D. Th. *in 2. 2. quasi. 40. art. 3. nisi coactum sit*, aut in graue damnum boni communis Reipublicae, aut Religionis cessatum, quo casu etiam iuratum impleri non debet, item nisi hostis fidem suam ex toto, vel ex parte fregisset. Sic Palaus *tom. 1. tractat. 6. disputat. 5. punct. 4.* Item nisi circumstantiae & conditiones mutantur, addit Duall. *in 2. 2. quasi. 16. artic. 8. si mutatio talis sit*, vt si fuisset prauius, promissio secundum prudentis arbitrium non fuisset secuta. Vide etiam Laymann, *lib. 2. tractat. 3. cap. 2. numero 10. pars. 6. tractat. 4. resolutio 10.*

In bello licita sunt stragemata. Circa insidiatatem.

7 Præterea in bello iusto licitum est hostes occidere, vel in seruitutem redigere, bona eorum depraedari, decastare & quidquid ab obtinendam victoriam necessarium est. Sed Petes primò: Num liceat in bello iusto occidere innocentes? Infantes nimirum, mulieres, monachos, conuersos, Presbyteros, rusticos, colonos, legatos, peregrinos, exteros, & mercatores? Respondeo, per se non licere, quia innocenti nulla poena iuste imponi potest. Licere autem per accidens, quatenus aliquid fieri per se licet ad allequendam victoriam, ex quo innocentibus etiam damnum inferatur: quia tunc, cum praeter intentionem contingat, nec tenetur quis a consecutione iuris proprii propter incommodum innocentium desistere, tale damnum non censetur voluntarium inferenti. Itaque licitum est in bello oppugnare urbem immittendo iacula, euertendo subiecto igne sulphureo guttes, &c. licet verisimile sit aliquos innocentes ex hoc mortem incursturos: Oberuat tamen Palaus *tom. 1. tractat. 6. disputat. 5. punct. 4. num. 9.* haec

Homicidia Hostium seruitus, ac de praedatio, &c. Et quidem per accidens: cum innocentes uia cum nocentibus occidi possunt.

Vel in Ecclesiam de- uctis.

ita intelligenda, vt semper finis belli habeat necessitatem, vel utilitatē huic malo præponderantem; quia non licet quærere proprium commodum cum grauissimo aliorum detrimento, ex quo bene obseruat Lorca in 2. sect. 3. disputat. 53. num. 2. illicite inferri in bello ea damna, quæ ad finem belli non conducunt, & Villalobos tom. 2. tract. 5. diff. 2. n. 10. non posse obrui licitè oppidum, in quo plures innocentes, pauci nocentes reperiuntur, quia plus mali exinde resularet, quàm boni, ibid. re- solut. 11.

Eorumque bona diripi 9 Petes secundò. Num liceat in bello iniusto innocen- tum bona diripere, & deuastare? Respondeo eodē modo, directè non posse, indirectè & per accidens posse, præsertim, si timeatur per illa inuadendum inimicum ad iniuste oppugnandum. In quo casu etiam rebus Ecclesiasticis noceri posse ait Reginaldus tom. 2. lib. 21. cap. 8. numero 11, ex quadam consuetudine; Sicut etiam ait, si Ecclesiastici se miscerent bellis ciuilibus, inuarentque hostes; nam tunc haberentur loco hostium; & si Ecclesia more castri munita esset ad inferendam vim, & oppugnandos hostes, expugnari & incendi posse; quia id prohibetur in cap. Sanctorum Patrum 10. quæst. 1. secus si in castellata sit in defensione Ecclesiasticorum, vel laicorum innocen- tium, quamuis tunc auferri possint arma, & tormenta bellica, ne inimicis inferantur. Verum cum Ecclesiastici corpus in Republica à laicis distinctum constituent per peculiarem mancipationem, qua Deo sunt consecrati, non debent, nec possunt pro laicorum culpa absque irreligione, & Dei reuerentia suis bonis spoliari. Et Syluester verb. Bellum, in fine, docuit, omnia bona, quorumcumque sint, in Ecclesia reposita vt custodiantur, hoc immunitatis priuilegio potiri, quod prædictum existimat Palaus tom. 1. tractat. 6. disputat. 3. punct. 4. numero 18. quanto magis, si bona sint Ecclesiasticorum? Et quid si sint ipsius Ecclesie, vt sacra suppellex, & bona immobilia fabricæ,

& ministrorum seruitio destinata, quæ speciali ratione sunt ipsius Dei Reuerendo autem ad laicos innocentes, certum est restitui debere eis post bellum, bona rapta & vastata a raptoribus quidem & prædatoribus, si supersunt, aut ex eis facti sunt ditiores, ab iisdem verò etiam si in bello consumpta sunt, vt ait Palaus num. 21. quia innocentes non tenebantur offensa dare bona sua, vt suum recuperaret (cum non supponeretur sim- pliciter pauper) sed tantum mutare; vel saltem à nocentibus, qui huiusmodi dā- nōrū causa fuerunt, vt ait Becanus in 2. stea eis deo 2. 6. 2. 3. quæst. 12. nu. 7. ubi obicit, inter pacta cum hostibus de damnis restituendis, paciscendum esse, vt restituantur innocentes, quod eorum causa iniuste ab his ablatum est. part. 6. tract. 4. re- solut. 12.

10 Petes terciò. An liceat in bello iniusto innocentes in seruitutem red- gere? Respondeo: Palaus num. 13. & alij affirmant; quia sunt partes Reipublice nocentis, quæ eorum libertatis dominium habet, potestque de ea disponere, vt ipsimet possunt, & eorum partes in necessitate, & seculæ lege posituæ, eorum creditores, quibus aliter soluendo non esset; nam libertas computatur inter bona fortunæ. Oppositum docuit Lorca in 2. sect. 3. disputat. 54. numero 20. quia filii seruitus nulla ratione iustificari potest, nisi in casu, quo bellum esset diuturnum, ad strangendas vires inimicorum, qua ratione iustificari seruitutem fœminarum & infanrum Turcarum apud Christianos, nam ob rationem dictam occidi possent, vt videtur per- mitteri in 20. Deuter. ubi idem in ob- ditione prohibetur arborum fructifera- rum succisso, quia non possunt obsessorū pugnantium augere numerum, si ergo in tali casu viuiserentur, sola libertate priuari benigne cum eis agit. Mendoza verò vol. 2. disputat. 1. 4. sect. 11. §. 107. quæ- uis Turcarum innocentium seruitu- tem in praxi licitam esse existimet propter auctoritatem multorum DD. ex qua hæc opinio probabilis redditar. Speculat. tunc tamē loquendo, talē serui- turem

Et bona in- nocentiu re- sistui po- ssunt.

Qui etiam per accidens serui fieri possunt.

Excepta Ecclesia.

Bonis Ecclesiasticorum.

tutem illicitam existit nat, quia partes totius metaphorici, quibus est distia & voluntas, non possunt puniri ob delictum com partu n. Et ius Republice in libertatem ciuium non habet locum circa necessitatem extremam, vnde nec victori succedere potest, nisi pro extrema necessitate, Christiana autem Reipublica se curitati satis consulitur, capiendo Turcas, & cautè custodiendo, ne ad suos reuerti possint, absque eo, quod vendantur, & bona acquirendi contractus incundi iure, ac (vno verbo) libertate, priuerent. Summa veritatis hæc est: Turca & Saraceni, quicumque sint, Christianorum mancipia iuste sunt, Christiani verò Turcarum serui sunt de facto, non de iure, quia eorum in nos bellum iniustum est. Christiani Christianorum ob consuetudinem communi consensu approbaram serui non sunt. Et in genere innocentes non possunt fieri serui per se, possunt verò per accidens, quando timentur hostibus subsidium præsticuri. *part. 6. tractat. 4. resolutione 13.*

Ex Turcis. Ex Christianis vero minimè.

Serui tamen effecti fugere possunt ad suos quinque illi sunt.

Etiam si bene nigne tractentur.

11. Petes quartò: An serui bello iusto effecti fugere possint ad suos? Respondeo, Nauarrus negat *cap. 17. num. 103.* quod probare videntur iura *cap. si quis seruus, 17. q. 1. art. 4. ex Conc. Gangi. & latec sub Martino I. in quibus grauis pœna decernitur suadenti fugam mancipio, & in l. 1. C. de seru. fugit, dicitur: Fugimus seruus furtum sui facit domino. Accedit quoque ratio desumpta ex legitima possessione, & iusto dominio, quibus dominus iniuste spoliaretur & ex similitudine iust. exilij, quod exul fugere non potest sine peccato. Ex quibus in l. 1. C. de seru. fugit, grauis pœna decernitur seruo, qui in fuga deprehensus fuerit. Contrarium tamen teneo cum Lessu *lib. 2. cap. 5. dub. 5. num. 24.* & aliis, quoriscunque seruus fidem non dedit, aut iuramentum adhibuit non fugiendi, non solum de Christianis Turcarum mancipijs, quos *verb. Furtum,* & fugere & bona eorum surripere, & secum adducere licet posse docuimus, & docet acquisitum Solorzano *de Ind. iure**

lib. 2. cap. 10. numero 24. sed etiam de aliis quibuscunque, etiam si benignè tractentur, dum modo non fugiant animo vagandi, sed reuertendi ad propria. Id quod probatur generali consuetudine, secundum quam serui fugiunt, ubi ad suos perueniant, non compelluntur redire ad dominum, & roboratur leg. Impet. *nihil interest ff. de captiu. & postlim. reuers. & in 4. item ea, inst. de rerum diuis.* Verum tamen est, quod si seruus a domino in fugi deprehensus fuerit, tenetur ei obedire, & ad locum seruitutis voluntariè redire, sicut in carceratus fugiens à iustoribus comprehensus, neuter enim domino, aut iustori resistere vi potest, cum adhuc in eorum possessione reperiantur, nec dum plenè libertatem adepti sint *part. 6. tractat. 4. resolutione 14. & obiter olim part. 3. tract. 5. resolut. 96. in fine.*

12. Petes quintò: An in bello iusto inter Christianos, capti ab inimicis, non seruituti, ac saltem vsque ad certum pretij solutionem retineri possint? Respondeo cum Valasco *tom. 1. consil. 30. numero 4. & 5.* affirmatiuè quidquid contra illum insurgat, Eggius *in l. hoc iure, ff. de iust. & iure part. 1. cap. 1. numero 7.* idque in pœnam iniusti belli, & iniusti periculi, cui victorem exposuerunt, a quo proinde sicut vita priuari, ita quoque pecunia multari possunt, & quamdiu non soluant, in vinculis detineri, vt detineri solent mandato iudicis ære alieno grauari. Et sic consuetudine seruari in Flandria, Gallia, Italia, Germania, aliisque Christianorum regionibus se audiuisset, restatur Valasco apud quem ait Rebuffus, pretium huius redemptionis regulariter acquiri capientibus, & taxandum esse iuxta diuitias, & qualitatem personæ. *part. 6. tr. 7. resolut. 16.*

13. Petes sextò, An in bello iusto liceat in pœnam violatæ fidei obsides innocentes occidere? Respondeo cum Villalobos *tom. 2. tractat. 5. diff. 1. n. 16.* non licere, sed solum detineri posse captiuos. Filliuccium verò contrarium docentem *tom. 1. tr. 19. c. 9. n. 91.* non esse audiendam,

Christiani vero pœnam captiui fieri vsq. ad solutionem certij pretij.
Obsides innocentes ob violatâ hosti fidem non licet occidere.

diendum. *part. 6. tractat. 4. resolut. 29. ¶* verum alibi in sententiam Filliucci propensior visus est, vide *verb. Occidere, num. 33. ¶*

Nec alios innocentes ob motu vs bellionis.

14 Petes sextò : An liceat inimicos in bello iusto post reportatam victoriam interimere ob securitatem; Respondeo, aliquos affirmare tam de nocentibus, quam de innocentibus. At Lorca hæc opinio rigida videtur, cum nemo puniri possit ob dilectum nondum commissum, præsertim cum rebellio aliter præcaueri possit. Solum ergo de nocentibus dicendum esse, quòd si morte alias digni sint, consultius sit illos occidere, quam saluare, quia sic & iustitiæ, & securitati simul prospicitur. Ita ille. *disput. 5. 4. num. 8. part. 6. tractat. 4. resolut. 11. 5. Sed hic obiter.*

Princeps: vi for in bello iusto petere potest omnia damna. Ex: ejas belli, aliquid in pœnam iniuriæ illata. Et quid quid pacis stabilire potest. Etiam extruendo arces in terris inimicorum, &c.

15 Petes septimò: Quasnam satisfactiones petere potest Princeps victor in bello iusto? Responder Duall. in 2. 2. tractat. de char. art. 4. petere posse omnia ablata & vastata, expensas belli, ac etiam aliquid in pœnam iniuriæ illatæ, vt tributum, vel retractationem contumeliarum: & quidquid ad pacis in posterum stabilicndæ necessarium visum fuerit; vt *addit Coninch disput. 31. dub. 7. num. 209.* priuare victos etiam innocentes suis bonis, aut etiam aliquos libertate, si non sunt Christiani, quatenus hoc ad dictum finem necessarium est; item extruere in eorum terris munitiones, ac præsidia imponere: & denique cum iudicis erga victos personam obtineat, posse eos iuxta delicta, etiam morte, punire. In his tamen omnibus memorandum esse debere Christianæ clementiæ, nec omnes, qui morte digni inueniuntur, si plures sint interimere, nisi in casu quo Christiana prudentia ad præcauendum maximum malum id suaderet *par. 6. tractat. 4. resolut. 22.*

16 Petes octauò: Ad quemnam pertineant bona in bello iusto percepta, immobilia ad Principem, mobilia ad milites capientes pertinere. Quid faciendum sit de bonis furtiuis, quæ capti-

Summa Dè ina.

untur in bello iusto ab inimicis dicemus *num. 33. p. 6. tr. 4. res. 23.*

17 Petes staudem: An liceat bellare in die festo? & quid de aliis temporibus? Respondeo, Alexand. III. in cap. *Treg. de treg. & paco.* prohibuisse bellum ab Aduentu vsque ad Octauam Paschæ sub grauibus pœnis, & comminatione excommunic, sed hoc præceptum non fuisse receptum, vt tradit *Valentia tom. 3. disput. 3. quest. 10. punct. 5. & alij.* Quoad dies festos, docuimus etiam V. *Festum diatur, nec num. 6.* non esse peccatum in eis bellare, ne veniale quidem, si Missa audiat. Nam bellare non est opus seruile, cum etiam pertineat ad Principes. Nec bene ait *Bannez*, bellum distrahere à pietate, & deuotione, quibus in die festo vacandum est: nam potius abstrahit à peccatis, quibus milites in otio vacare vt plurimum solent, vt ait *Molina tom. 1. tractat. 2. disputat. 111.* Missa verò debet quidem audiri, si eius auditio præparationi ad bellum nec minimum nocet: si verò milites ne se accingant vt pugnent, vel Sacerdotes, ne militum Confessiones accipiant (opus tunc temporis magis necessarium) impediatur, ab ea excusantur, vt docet *Dual. quest. 16. artic. vltimo part. 6. tractat. 4. resolutio. 31.*

Bellarum die festo nõ est illicitu.

Bellicausa legitima sunt. Subditoru rebellium, ubi ingatio. Recupera- tio Ciuitatis, magni momenti. Grauis contumelia vltio. Vel auxilij iniquè hosti suppeditati Redemptio contumeliosæ

PUGNA SEV BELLVM

Quoad Causas.

18 **C**AUSA IUSTÆ BELLVM INDICENDI multæ sunt, & numerantur à *Palao tom. 1. tract. 6. cap. 5. punct. 3. num. 3.* & aliis. Prima est, vt subditi rebelles ad obedientiam redigantur. Secunda, vt recuperetur provincia, aut ciuitas Principi iure debita, & ad bonum commune multum conducentis. Tertia ad vindicandam grauem contumeliam Principi, aut Reipublicæ illatam, cuius rei exemplum extat 2. *Reg. 10.* Quarta in vltionem auxilij inimico iniuste bel- lanti suppeditati, exemplum habes *ibid. cap. 8.* Quinta, vt repellantur ij, qui iuste

D d d d